

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 598/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **G.S.S., s. r. o.**, Ovsíškove námestie 1, Bratislava, IČO 36 726 427, zastúpenej advokátskou kanceláriou KRION Partners s. r. o., Palisády 50, Bratislava, IČO 36 858 617, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľu JUDr. Mária Kluku, LL.M., a advokátskou kanceláriou JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, IČO 52 961 249, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľu JUDr. Vladimíra Janička, LL.M., proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 30/2013, postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cob 143/2019 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 65/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 30/2013, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cob 143/2019 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 65/2021 (spolu ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd najvyššiemu súdu uložil príkaz konať, a žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 400 eur od okresného súdu, vo výške 1 000 eur od krajského súdu a vo výške 800 eur od najvyššieho súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplynul nasledujúci stav veci: Sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní v právnom postavení žalovanej v 2. rade o zaplatenie peňažnej sumy 27 021,49 eur s príslušenstvom. Konanie bolo začaté podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu 6. septembra 2012. Okresný súd o veci rozhodol 3. augusta 2018 tak, že žalovaných v 1. a 2. rade zaviazal na úhradu sumy 1 854 eur s príslušenstvom a vo zvyšku žalobu zamietol. Rozsudok okresného súdu bol napadnutý odvolaním podaným sťažovateľkou, ako aj žalovaným v 1. rade, o ktorom rozhodol krajský súd 22. septembra 2020 tak, že napadnutý výrok okresného súdu o povinnosti zaplatiť sumu 1 854 eur s príslušenstvom potvrdil. Žalobca podal v novembri 2020 dovolanie, súdny spis bol dovolaciemu súdu predložený 20. augusta 2021 a o veci nebolo zo strany dovolacieho súdu dosiaľ rozhodnuté.

3. Ústavný súd po podaní ústavnej sťažnosti zistil, že najvyšší súd vec 5. apríla 2022 vrátil okresnému súdu z dôvodu nesplnenia procesných podmienok na vecné prejednanie dovolania, okresný súd opätovne predložil súdny spis s dovolaním na rozhodnutie dovolaciemu súdu 13. júla 2022, dovolacie konanie je vedené pod novou sp. zn. 1 Obdo 43/2022. O podanom dovolaní nebolo dosiaľ rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje:

a) Napadnuté konanie začaté 6. septembra 2012 ako celok trvá neprimerane dlho. K potrebe posudzovať napadnuté konanie ako celok sťažovateľka poukazuje na judikatúru ústavného súdu vo veciach sp. zn. III. ÚS 506/2017, I. ÚS 170/2017, III. ÚS 728/2017, I. ÚS 287/2018 a IV. ÚS 81/2019. Ak o prejednávacom nároku už bolo právoplatne rozhodnuté, ale o veci prebieha ešte konanie, ktoré môže mať vplyv na výsledok konania, je potrebné posúdiť aj toto obdobie [II. ÚS 518/2021, IV. ÚS 488/2020, resp. rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), a to rozsudok vo veci Süßmann proti Nemecku zo 16. 8. 1996 alebo Karasova proti Českej republike z 30. 11. 2004].

b) Konanie pred okresným súdom trvalo viac ako 6 rokov a 11 mesiacov, pričom prejednávaná vec nie je z pohľadu sťažovateľky právne ani fakticky zložitá, správanie účastníkov konania neprispelo k dĺžke napadnutého konania, ale okresný súd bol vo veci opakovane a dlhodobo nečinný. Extrémna dĺžka konania pred okresným súdom, krajským súdom a najvyšším súdom zasahuje aj sťažovateľkino právo na prístup k súdu ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vo svojich dôsledkoch zodpovedá odmietnutiu spravodlivosti.

c) Krajský súd o veci konal takmer 15 mesiacov, čo rovnako svedčí o neefektívnom postupe. Aj konanie pred najvyšším súdom je potrebné zahrnúť do celkovej dĺžky napadnutého konania, a teda aj najvyšší súd prispel k porušeniu sťažovateľkou označených práv.

d) Sťažovateľka pri výpočte primeraného finančného zadost'učinenia vychádza zo stanoviska Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011, za konanie pred okresným súdom žiada s prihliadnutím na počet mesiacov, počas ktorých trvalo konanie pred okresným súdom, sumu 5 400 eur, od krajského súdu za konanie v dĺžke 15 mesiacov žiada priznať

sumu 1 000 eur a za konanie pred najvyšším súdom trvajúcim v čase podania ústavnej sťažnosti 9 mesiacov sumu 800 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutom konaní.

III.1. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutom konaní:

6. Z hľadiska namietaného porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že jeho cieľom je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

7. Podľa svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03) ústavný súd poskytuje ochranu právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne ako základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v danom prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď bola sťažnosť doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť v zásade odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“); (IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, III. ÚS 107/2022)].

8. V nadväznosti na uvedený ustálený právny názor ústavný súd zdôrazňuje, že jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Tento názor vychádza zo skutočnosti, že táto ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06, IV. ÚS 165/2021).

9. Posudzovaná ústavná sťažnosť bola podaná v čase, keď o veci už bolo právoplatne rozhodnuté okresným súdom, ako aj krajským súdom, preto v tejto časti ústavný súd nepristúpil k vecnému posúdeniu primeranosti dĺžky konania. Zároveň sa vec sťažovateľky už nenachádzala na okresnom súde ani na krajskom súde, a teda k namietanému porušovaniu ňou označených práv týmito súdmi už nemohlo dochádzať (IV. ÚS 326/2021).

10. K rozhodnutiam, na ktoré sťažovateľka odkazuje, je potrebné uviesť, že vo veciach sp. zn. III. ÚS 506/2017, I. ÚS 170/2017, III. ÚS 728/2017 a I. ÚS 287/2018 bolo predmetom prieskumu konanie okresného súdu a krajského súdu a v čase podania ústavnej sťažnosti vec ešte nebola právoplatne meritórne rozhodnutá. Vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 81/2019 sa preskúmané konanie viedlo v rámci správneho súdnictva, najvyšší súd ako súd odvolací v zmysle pôvodnej právnej úpravy (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov) po podaní odvolania rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, po zmene právnej úpravy za účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov najvyšší súd ako kasačný súd o veci rozhodoval opätovne, teda skutkovo ide o odlišnú situáciu ako v prejednávanej veci.

11. K odkazom sťažovateľky na rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. II. ÚS 518/2021, IV. ÚS 488/2020, ktoré vychádzajú z rozhodnutí ESĽP vo veciach Süßmann proti Nemecku zo 16. 9. 1996 alebo Karasova proti Českej republike z 30. 11. 2004, ústavný súd uvádza, že v zmysle oboch rozhodnutí ESĽP vyslovil záver, že aj konanie pred ústavným súdom má spĺňať požiadavky v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúce sa primeranosti dĺžky konania, ak výsledok tohto konania je spôsobilý ovplyvniť výsledok sporu vedeného pred všeobecnými súdmi (porov. Süßmann proti Nemecku, rozhodnutie o sťažnosti č. 20024/92 zo 16. 9. 1996, ods. 39, Karasova proti Českej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 71545/01 z 30. 11. 2004, ods. 25). V súlade s týmto názorom ústavný súd posúdil prebiehajúce dovolacie konanie z hľadiska práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Vo vzťahu k posúdeniu primeranosti dĺžky dovolacieho konania, ktoré prebiehalo v čase podania ústavnej sťažnosti a stále nie je ukončené, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd neidentifikoval žiadne okolnosti svedčiace o právnej, resp. faktickej náročnosti veci.

14. Z hľadiska povahy veci a jej významu pre sťažovateľku typovo nejde o konanie, v ktorom súd musí konať obzvlášť starostlivo a promptne (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých), ide o konanie medzi podnikateľskými subjektami o zaplatenie finančnej sumy z titulu náhrady škody.

15. Z hľadiska správania účastníkov konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, pre ktoré by bolo možné dĺžku konania pripísať sťažovateľke.

16. Celková dĺžka dovolacieho konania od predloženia spisu dovolaciemu súdu 20. augusta 2021 do opätovného vrátenia veci okresnému súdu 5. apríla 2022 (takmer 8 mesiacov) a od opätovného predloženia veci z okresného súdu najvyššiemu súdu 13. júla 2022 dosiať (4 mesiace), t. j. dokopy takmer 12 mesiacov, nepredstavuje dĺžku konania, ktorá by bola neprimeraná a v rozpore s požiadavkou na prerokovanie veci v primeranej lehote.

17. Je pravdou, že od podania dovolania v novembri 2020 do predloženia veci najvyššiemu súdu v auguste 2021 uplynulo dlhšie časové obdobie, ktoré by mohlo byť pričítané okresnému súdu, avšak z hľadiska celkovej dĺžky dovolacieho konania, ktoré momentálne dosahuje dobu 2 rokov, nejde o taký prieťah, aby bolo možné vysloviť porušenie označeného práva. Okresný súd navyše po opätovnom vrátení veci z najvyššieho súdu uskutočňoval procesné úkony smerujúce k prejednaniu veci dovolacím súdom dostatočne promptne, vec sa u neho nachádzala približne tri mesiace.

18. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že dĺžka konania v civilných veciach v trvaní dvoch až troch rokov na jednom stupni všeobecného súdnictva je v závislosti od povahy veci akceptovateľná a nie je v rozpore s právom na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri Humen v. Poľsko, rozsudok ESLP z 15. 10.1999, sťažnosť č. 26614/95, body 58 a 69).

19. Dĺžka napadnutého konania, ktoré prebieha pred dovolacím súdom, teda nie je optimálna, avšak z pohľadu ústavného súdu, zohľadňujúc individuálne okolnosti prípadu, nedosahuje intenzitu spôsobilú zasiahnuť do sťažovateľkou označených práv. Z tohto dôvodu preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a dovolacieho súdu v napadnutom konaní odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu , krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutom konaní:

20. Z hľadiska namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutom konaní, ktoré sťažovateľka dôvodí jeho neprimeranou dĺžkou, čo má podľa jej názoru následok v podobe odmietnutia spravodlivosti, ústavný súd uvádza, že vec sťažovateľky je už právoplatne ukončená, rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu nadobudli právoplatnosť 8. decembra 2020, teda právna istota sťažovateľky v čase podania ústavnej sťažnosti bola všeobecnými súdmi s konečnou platnosťou nastolená, a preto nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľky, že by dochádzalo k odmietnutiu spravodlivosti, a preto je v tejto časti potrebné ústavnú sťažnosť vo vzťahu k postupu okresného súdu, ako aj krajského súdu odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

21. Je pravdou, že vo veci prebieha dovolacie konanie, ktoré potenciálne môže mať vplyv na právoplatné rozhodnutie súdov nižších inštancií, avšak, ako už bolo konštatované, celková dĺžka dovolacieho konania nie je neprimeraná, a preto ani nedosahuje intenzitu porušenia práva na prístup k súdu hraničiacu s odmietnutím spravodlivosti, preto aj v tejto časti je namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní potrebné odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

23. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prieťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu